



# כל אחד לפי יכולתו



## מטרות:

1. להביא למודעות המשתתפים את החשיבות הרבה שיש לכוונה בכל מעשה של צדקה וחסד.
2. לברר עם המשתתפים שיכולת כלכלית, אינטלקטואלית וכד' של כל אדם מחייבת אותו יותר למעשי צדקה וחסד.



כרטיסי משימה זוגית, כרטיסי משימה קבוצתית.

## מהלך ההפעלה

### שלב א' - זוגות

המנחה מחלק את המשתתפים לזוגות. כל זוג מקבל כרטיס משימה.

### שלב ב' - קבוצתי

המנחה מחלק את המשתתפים לקבוצות, כל קבוצה מקבלת כרטיס משימה ועונה על השאלות המצורפות.

### שלב ג' - במליאה

דיווח הקבוצות למליאה.



## לדיון במליאה (ניתן להקרין את הטקסט על ידי שקף):

החפץ חיים בחתימת ספרו "אהבת חסד" כותב:  
 "ונקדימון שהיה אדם גדול, היה עושה הרבה צדקה וחסד עם ישראל ונגזר על ממונו שיכלה,  
 מפני שלא עשה לפי ערך עושרו.  
 חיוב צדקה וחסד תלוי לפי המקבל ולפי הנותן.  
 לפי המקבל - גודל ההכרח שיש לו.  
 לפי הנותן - תלוי בכל אחד לפי יכולתו. עשיר חייב יותר מעני, ועשיר מופלג, החיוב הרבה יותר גדול. שניהם עושים פעולה אחת, זה משתבח ומקבל שכר וזה נגזר עליו שיכלה ממונו."  
 - מה חידש לכם "החפץ חיים" הלכה למעשה?





# כרטיס משימה זוגית

## נקדימון בן גוריון

היה אחד משלושה עשירי ירושלים בסוף ימי הבית השני. על מעשי הצדקה והחסד שעשה, מסופר בגמרא:

■ פעם אחת עלו כל ישראל לרגל לירושלים ולא היו להם מים לשתות. הלך נקדימון לשר אחד, לווה ממנו שתיים עשרה בארות מים בשביל עולי הרגל וקבע לו זמן הפרעון, ואם יגיע הזמן ונקדימון לא יוכל להחזיר לו בארות מים יתן לו שתיים עשרה כיכר כסף. ביום הפרעון נעשה לו נס וירדו גשמים עם שקיעת החמה וזרחה לו החמה אחרי שקיעתה (כדי שייחשב ליום הפרעון). (ע"פ תענית כ')

■ בזמן המצור על ירושלים הבטיח נקדימון לפרנס את כל בני העיר בחיטים ושעורים (אך לאחר זמן קצר הבריונים בעיר שרפו את מחסני התבואה ורעב כבד השתרר בעיר).



1. האם מכירים אתם נדבנים גדולים, אנשי חסד בימינו המזכירים את דמותו של נקדימון בן גוריון?

2. מה, לדעתכם, המניע שלהם למעשי החסד?



# פרטים חשימה הבוצתית

## ”בת נקדימון בן גוריון אני”

מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה יוצא מירושלים ורכב על חמור ותלמידיו מהלכים אחריו. ראה אישה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתם של ערביים, כיוון שראתה אותו נתעטפה בשערה ועמדה לפניו ואמרה לו: ”רבי פרנסני”.

אמר לה: ”בתי, מי את?”

אמרה לו: ”בת נקדימון בן גוריון אני”.

אמר לה: ”בתי, ממון של בית אביך היכן הלך?”

אמרה לו: ”לא כך מושלים משל בירושלים? מלח ממון, חסר (הרוצה למלוח ממנו שיתקיים, יחסרנו לצדקה וחסרנו זהו קיומו), ויש אומרים חסד יעשה ממנו. ושל בית אבא לא עשו כראוי וכלה ממנו”.

”ושל בית חמיך היכן הוא?”

אמרה לו: ”בא זה ואבד את זה” (שנתערבב הממון).



## שאלות לדין:

1. רבן יוחנן בן זכאי שואל את בתו של נקדימון: ”ממון של בית אביך היכן הלך?” האם זו סתם סקרנות? מדוע, לדעתכם, חשוב לו לדעת?
2. בתו של נקדימון, שהיה מעשירי ירושלים, גדלה בבית עשיר שהרבו בו לעסוק בצדקה וחסד. מה, לדעתכם, הביא אותה לומר מה שאמרה על מעשי החסד של בית אביה? מה דעתכם אתם?
3. למה מגיע לנקדימון בן גוריון, בעל החסד, ולמשפחתו עונש כזה? כך שואלת הגמרא: ונקדימון בן גוריון לא עשה צדקה וחסד? יש אומרים לכבודו הוא עשה. יש אומרים לא עשה לפי ערך עושרו. (על פי כתובות ע”ז) הגמרא מביאה שני תנאים בסיסיים כמסר לדורות עולם במעשי צדקה וחסד.
  - א. מהם התנאים?
  - ב. מדוע, לדעתכם, פחות ערכם של מעשים גדולים שלא נעשו על פי התנאים האלה?
  - ג. מה המסר האישי לכם כבני נוער מהמעשה? הציגו את מוצר החשיבה שלכם בפני המליאה.